

Posudek vedoucího bakalářské práce

Petr MOHYLA: *Baťa a.s.: Určování pracovních a sociálních standardů, bakalářská práce FFUK, Praha 2014, 58 stran*

Baťův podnik není sám o sobě nijak výjimečným tématem pro bakalářskou práci. Petr Mohyla se ovšem tohoto tématu zhostil s nemalou mírou originality. Oproti obvyklým adorujícím spisům o manažerské genialitě zakladatelů podniku, se zaměřil na techniky ovládnutí a disciplinace zaměstnanců. Firma Baťa v takovém pojetí přestává být obrazem výjimečně úspěšného podnikatelského záměru a stává se naopak jen pouhým prostředkem obecnějšího poznání technokratických vizí řízení moderní společnosti. Baťovský koncept řízení lidských zdrojů nesměřoval k pouhé maximalizaci výkonu pro účely maximalizace osobního zisku majitelů podniku. Obsahoval také utopickou dimenzi vize vytvoření nového typu člověka. A právě technologie jeho utváření byla hlavním předmětem Mohylova zájmu. V tomto smyslu také autor v úvodu konstatuje: „Bratři Baťovi a zejména pak Tomáš, jakožto dominantní figura vzniklého systému, si takové právo na předělání člověka k tomuto prototypu nárokoval. Cesta k cíli měla být akceptace plánu předělání a měřítkem úspěchu tohoto záměru měl být zisk, který však není a nemá být použit pouze k zajištění osobního blahobytu, nýbrž využit k dalšímu rozšiřování baťovské služby společnosti. Cílem této práce je uvést bližší konkretizaci chtěných a nechtěných vlastností úspěšného zaměstnance a zejména zmapovat prostředky, které měly směřovat k vytvoření ideálního zaměstnance...“ (s. 3). Z pozice vedoucího mohu konstatovat, že svým textem vytyčené cíle uspokojivě naplnil. Práce je členěna do sedmi kapitol (včetně úvodu a závěru). Členění textu považuji za zdařilé. Autor přechází od obecných historických výkladů historie firmy Baťa v kapitole druhé, založených v podstatě výhradně na existující sekundární literatuře, k dílčím tématům svého zaměření. Vlastní výzkum obsahují kapitoly třetí až šestá.

Ve třetí kapitole se soustředí na vnitropodnikovou stránku řízení lidských zdrojů v podniku, což i výmluvně uvádí její název: „Továrna vyrábí své zaměstnance“. Ačkoli práce postrádá nějaký teoretický úvod, částečně jej supluje právě tato kapitola. Autor zde i přiznává inspiraci Foucaultovou biopolitikou. Hojně rovněž pracuje s konceptem ideologie. V tomto směru postrádám důkladnější teoretické rozpracování tohoto pro práci ústředního pojmu.

V dlouhodobé perspektivě se zdá, že řídicí a kontrolní mechanismy měly tendenci ze strany vedení podniku k posilování – zvláště v období 30. let (s. 14). Čtvrtá kapitola již přesahuje čistě vnitropodnikovou sféru a soustředí se na deskripci baťovské technologie utváření žádoucího modelu občana. Navzdory příslibu z názvu kapitoly se její obsah stále ovšem točí převážně kolem podnikového řízení. Pátá a šestá kapitola se pak věnují městu Zlín jako prototypu racionálně řízené obce. Autora zajímá jak organizace prostoru, tak i takové záležitosti, jako jsou formy žádoucího trávení volného času jeho obyvatel apod. U šesté kapitoly ovšem považuji její název za poněkud zavádějící. Ona se netýká „Baťova Zlínska“, jak evokuje název, nýbrž a především boji s ideologickými odpůrci baťovských postupů a medializací obrazu firmy.

Ve svých interpretačních závěrech je autor uměřený a neuchyluje se k přílišně abstraktním úvahám a vývodům z dostupných pramenů. Místy je podle mého názoru taková uměřenost možná na škodu. Kdyby využil více pramenů a literatury k dějinám a teorii vědeckého řízení práce, které se netýkají přímo firmy Baťa, odvážil by se asi ve svých interpretacích pramenů dále. Nicméně nelze zapomínat, že jde o bakalářskou práci. A zde má více než intelektuální potenciál student prokázat zvládnutí řemeslné stránky historikovy práce. To Petr Mohyla nepochybně svým textem prokázal.

Seznam použité literatury a publikovaných pramenů je pro tento typ práce reprezentativní a plně akceptovatelný. Archivních pramenů je sice využito poskrovnu, ale i je v práci nalezneme.

S vědomím, že zvláště z hlediska interpretačního jde o téma nelehké, doporučuji bakalářskou práci Petra Mohyly k obhajobě, nemám k ní žádné námitky zásadní povahy a dílčím námitkám navzdory ji z pozice vedoucího práce hodnotím jako „výbornou“.

V Praze, dne 10.6.2014

Doc.PhDr.JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.